

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economii: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napol.

Unirea

MOLDOVEI cu MUNTENIA

in

„România”

de azi.

Azi, Sâmbătă, în 24 Ian. v. (6 Febr. n.), să împlinește o jumătate de veac de când s'a întrupat un mare vis al inimilor bune românești: unirea într'una a celor două țărișoare române surori: *Moldova*, partea despre miazănoapte, între Rusia și Bucovina, cu *Muntenia*, partea din jos, răzimată pe malul Dunării, prefăcându-se din două stătuțele mici, și astfel mai slăbuțe, într'un singur stat, ce a luat numele de „România”, crescând îndată în putere, în vază, în însemnătate, pentru toată Europa.

Până la 1856 Moldova era stat de sine, cu domn de sine, avînd ca oraș-capitală Iașul, iar Muntenia era iar stat de sine, cu orașul-capitală: Bucureștii.

După revoluția din 1848. Românii luminați din amîndouă statele, începură a-și arata tot mai viu dorința de a vedea aceste două țări contopite într'una, doar un popor cu aceeași limbă, cu aceeași scoborire, le locuște. Ci bunul lor gînd putu răzbate în mulțime, și jos și sus, numai pe încetul, ba chiar cu greu. Că Munteanul era fălos pe aceea că e »Muntean«, Moldoveanul că e »Moldovean«, iar familiile domnitoare erau doritoare a sta în tronurile țarilor, fie și două mai mici, dar tot Tronuri. Ci aduse voia lui D-zeu vremii și oameni prielnici unirii celor două țări surori. Indesebi un puternic prietin al unirii fu împăratul Napoleon al III-lea al Francezilor, după bătaia cu Rușii la Crimeea. Impăratul francez nu vedea cu ochi buni înaintarea într'una

a Rușilor spre Răsărit (ținta tot frumosul Tarigrad, cheia de aur a Europei!), și de-aceea dorea să ridice o stavilă în calea muscalilor, și spre acest scop era binevenită ridicarea unui stat român mai tare aci, între Rusia și Turcia. Și el să făcu un călduros și bun sprijinitor al gîndului unirii celor două țări, îmbărbătînd pe bărbații români luminați ce îl aveau, ca să pregătească toate pentru întruparea lui!

La 1856 scaunul Moldovei, în care șezuse cel din urmă Domn moldovean, Prințul *Grigore Ghica*, ajunsese gol, pentru-că pe Ghica îl numise sfatul țării Domn cu termin, până la anul 1856 numai. Atunci să se retragă. Sfatul țării avea să aleagă iar Domn, ci el nu aleasă, ci numi numai locțiitori domnești și locotenente, încurcînd lumea și lăsînd scaunul gol, pregătînd în același timp lucrările pentru unire!

Același lucru să petrecu în Muntenia soră. Cel din urmă Domn moldovean, a fost *Barbu Știrbei*, care fu numit de sfatul țării Domn pe termin, tot până la 1865 (ca și în Moldova). Atunci Știrbei să retrase, și sfatul numi numai locțiitor de Domn pe *Alexandru Ghica*, care fusese nainte vreme (până la 1842) Domn însuși. Apoi trecu și la ei cîrma țării în mîna unui guvern de 3, lăsînd scaunul gol, și pregătînd lucrurile pentru unire.

În 24 Ian. v. 1859, după înainte frățească înțelegere, sfaturile celor două țări să întruniră, unul la Inși, altul

la București, pentru a-și alege iară Domn, după lege și din voința poporului.

Și atunci fiecare sfat aleasă de Domn pe unul și același fiu iubit al neamului, pe *Alexandru Ioan I. Cuza*, care ajungînd astfel Domn peste amîndouă țările române surori, prin aceea încetă Moldova de a mai fi Moldova și Muntenia de-a mai fi Muntenie, fiecare cu scaun domnesc deosebit, și să prefăcură într'un singur stat: **România**, patria largă și nouă a tuturor Românilor din aceste 2 state. Și noua țară răsună din hotare în hotare, de cîntecul de bucurie al fraților ce să văzură după 14 veacuri de răsletire, unuți într'un singur mînunchiu:

*Hai să dăm mîna cu mîna
Cel cu inimă română,
Să 'nvîrtim hora frăției
Pe pămîntul României...*

Și fu, de fapt o horă a frăției sufletelor române, mai mare și mai însufletită ca ori cînd până atunci, și peste toate plutea coroana noului Domn, care cuprindea toate hotarele nou încheigatei țări sub razele sale ce să resfirau slipind peste ea!

Bucuria celor-ce au pregătît unirea, era acum cu atît mai mare și mai dreaptă, cu cît pregătirea acestei contopiri a celor două țări, n-a mers așa de ușor cum ar crede cel-ce n'ar cunoaște istoria celor cîteva zeci de ani de naintea unirii. Atît Rusia, cît și mai ales vecina Austria, să zdrobea toată ca din planul lui Napoleon și a credincioșilor sei Români, nimic să nu să aleagă! Fel și fel de trimiși, agenți, ai Austriei, străbăteau mai ales Moldova, vecină cu Bucovina din mînile Austriei, și-au înrîurit așa de blăstămățește alegerile de deputați pentru divanul alegător de Domn, (sfatul, dietă) — că au reușit mai mulți deputați *contrari* unirii, cari în divan (sfat) n'ar fi vrut să știe de unire!

Atunci împăratul France-

zilor (Napoleon III) și Regele Angliei, a căror cuvînt era hotărîtor în treburile Europei, hotărîrea a *nimic* alegerile Moldovenesti ieșite pe placul Austriei. La noua alegere ieșiră oamenii unirii, cari aleasără domn pe Cuza, ca și frații dela București. Și fu atunci bucuria celor buni mare și mișcătoare!

Dar acum cumătra și vecina Austria nu voia să recunoască și ea de domn peste toți Românii moldoveni și munteni pe Cuza! Nu și nu! Dar îi aduse soartea pe cap războiul din 1859 cu Franca pentru Italia, războiu la care luară parte și atîtea brațe românești în regimintele împărătești, — și Austria fu înfrîntă de Francezii tari, și atunci împăratul Napoleon silî pe împăratul nostru (Francisc Ios. cel de azi) să recunoască stările nouă din România! — Iacă cum părinții și frații noștri, nu știau că luptînd sub steagurile împăratului nostru, de izbuteau a înfrînge pe Francezi, ce lovitură grea dădeau năzuințelor mari și sfinte ale fraților din țările vecine, — că de nu biruia Napoleon, Austria nu voia să recunoască domnia nouă din România!... Ci Dzeu așa a rînduit să fie.

Și Cuza luă în mîna frînele țării și cu braț tare să puse să prefacă și în *faptă* contopirea celor două țări surori, mutînd scaunul domnesc la București în a. 1861 și dîndu-i conducere și chivernisire la fel, dintr'o mîna.

Cu asta să începe viața nouă a României moderne, de azi, ajunse în curînd la vază și însemnătate îndoită ca nainte de unire.

*

Implinirea unei jumătăți de veac dela acest mare fapt, — o sârbează România de azi în chip frumos. Iaca programul după care să fac azi (24 Ian.

v.) sărbările la București și în toată Țara:

Sărbarea zilei de 24 Ianuarie.

A cincizecea aniversare a Unirii.

În întreaga țară să sărbătorește această zi prin autoritățile constituite.

În presară (Vineri sara în 23 Ianuarie), la orele 9, (în București, ca și în toate orașele cu miliție) retragere cu fante și muzică, la care iau parte trupele din garnizoană,

*

Răvârsatul zilei de 24 Ianuarie va fi salutat, în București cu 21 salve de tunuri!

La orele 10 jum. dimineața să va oficia la Metropolie un serviciu religios de către Înalt Prea Sfinția Sa Metropolitul-Primat, însoțit de înaltul cler, fiind de față Alteța Sa Regală Principele Ferdinand al României, încunjurat de Curțile Regală și Princiară.

Vor lua parte la acest serviciu religios: dl. Ministru-Președinte, dnii Ministrii, Președinții, Vice-președinții și membrii Adunărilor legiuitoare. Înaltele Curți de casațiune și de conturi, Academia-română, Corpul profesoral, Curțile și tribunalele, căpeteniile administrative și militare, primarul capitalei cu consiliul comunal și Camera de comerț.

În timpul când să va cînta rugăciunea sărbătorească, toate clopotele bisericilor din București vor fi puse în mișcare.

Trupele din toate armele, cu drapelurile, vor ocupa curtea bisericii Metropoliei.

După slujbă, Alteța Sa Regală Principele Moștenitor va primi defilarea trupelor aflate în paradă.

Toate edificiile publice împodobite și iluminate.

Seara va avea loc reprezentațiuni populare și gratuite la teatrele naționale.

*

În această zi, la orele 10 jum. dimineața, se va slugi un serviciu religios în toate comunele din Țară, la care vor fi de față autoritățile locale.

*

Ziua Unirii se va sărbători apoi și în toate școlile, după programe anume.

* * *

Așa sărbează frații noștri din liberul Regat azi, pomenirea fericitei întâmplări de acum 50 ani, când cele două surori mari din țările cu populațiune română, a voit Dumnezeu să le împreune într'una.

Noi Românii din afară de hotarele liberului Regat, încă luăm, în inimile noastre, parte la bucuria și sărbarea fraților noștri mai mari și mai fericiți. Căci faptul ce i-a întărit pe ei, a fost și e de folos și pentru noi. După unire, România a luat

un nou avânt în dezvoltarea sa în toate privințele. Iar noi privind la această viguroasă dezvoltare, mai ales dela neatîrnare și dela Regalitate încoace, am prins mult mai multă mîndrie în suflet de a fi Români, de a ne ridica și noi ca Români, de a simți că neamul nostru înseamnă ceva, ba înseamnă mult, în acest colț al Europei, unde l'a așezat soarta, că are încă rezervat mare viitor! Și fiecare izbîndă, culturală, națională, economică, a României, ne e și nouă o împintinare, un indemn. Limba lor ne învîrește și pe noi, cultura lor ne luminează și nouă, toate izbinzile lor ne înveselesc, precum ne-ar singera inima orice cădere a lor. De aceea la sărbarea iubileului de 50 ani dela unirea celor două surori mai mari din țările ce adăpostesc Români, dorind României în o altă jumătate de veac întăriri întru toate numai în acel pas în care a înaintat dela unire până azi, — strigăm și noi falnicului Regat al fraților liberi:

Trăiască România!

UNELE—ALTELE

Deputații noștri

afători în număr mai mare în Budapesta, au ținut în timpul din urmă mai multe ședințe de ale clubului, sub președința dlui Dr. T. Mihali. Ei au hotărît frățeste ce ținută să aibă față cu legea de dare ce să dezbate în dietă: vor lua cuvînt la mai mulți paragrafi, cerînd schimbarea lor în spre binele poporului. Iar legea de congruă, ce va urma, vor combate-o din toate puterile în părțile ei rele, umilitoare pentru preoțime.

*

Din America.

Din orașul *Buttler* (în America) ni-să scrie mai nou (datul din 20 Ianuarie): „Prin fabrici să lucrează până în timpul de față foarte puțin și foarte mulți oameni rătăcesc necăjiți fără lucru, prin cele strade și ale orașelor și în jurul fabricelor. Și vin mereu în fiecare zi încă alții... Petru Juganu.

Aviz aelor ce ar avea gînd să plece la Americă, — să stea frumos accasă, cum i-am sfătuit și în alte rânduri.

*

„Fondul-Cultural“.

Pentru „Fondul-Cultural“ merit a ajuta școlile populare cele mai lipsite, — au mai scris:

Dl. Dr. *I. Margita*, avocat în Geoagiul-de-jos, cor. 100, din cari 100 a plătit-o, celelalte 300 în 3 ani următori.

Dl. Gh. *Tulbure*, preot în Viștea-de-jos: 100 cor.

Dl. Dr. *St. Morariu*, avocat în Cluj, 200 cor.

Dl. *Const. Prie*, preot în Săcădate 200 cor.

— Din parochia gr. or. Orăștie; — afară de subscrierile inteligenței cari au dat cifra de 3700 cor. — dela popor s'au mai adunat 132 cor, cari s'au trimis la administrația numitului „Fond-Cultural“.

Pe aiurea de asemenea să fac subscrieri și contribuiri, ce să vor publica pe rînd.

O pildă frumoasă.

Preotul slovac *Tomanek*, a fost ridicat din postul său de preot și trimis în o mănăstire, de către episcopul *Pávvy*, maghiar, de a căruia păstorire să țină și *Tomanek*, pentru ținuta sa politică-națională slovacă.

Optsprezece preoți slovaci din acel ținut au trimis, din acest privilegiu, o scrisoare de bărbătească protestare la șovinistul și volnicul episcop, spunînd că ei gîndesc și simt întru toate cu frațele lor preot *Tomanek* și vor lupta cu aceeași înverșunare pentru trezirea la naționalism a poporului slovac, — chiar cu primejdia de a cădea și asupra lor urgia episcopului!

De acestea au de suferit Slovacii, pentru-că avînd religie comună cu Ungurii (catolici și protestanți) sunt supuși episcopului catolic sau protestant din partea locului, și nu au episcopi naționali, ca noi. Pe noi ne scutește faptul că și religia ne e deosebită de religiile primite de Maghiari, și așa trebuie să avem și episcopi deosebiți.

O faptă de pietate.

Ținărul profesor dela seminarul din Caransebeș *Dr. Nicolae Regman*, a dăruit comunei bisericesti din *Daneș* în amintirea iubitului său părinte *Nicolae Regman* din *Daneș*, suma de 200 coroane, pe lîngă dorința, că suma aceasta să formeze temelia unei fundațiuni pentru școlarii lipsiți de mijloace din comuna *Daneș*. Să se administreze din partea comitetului parochial.

Credem că fapta aceasta este cel mai frumos semn de pietate săvîrșit în amintirea aceluia care cu trudă și multă sudoare l'a susținut la învățătură, prinos sfînt plăcut lui Dumnezeu, socotînd scopul nobil ce-l urmărește, a veni în ajutor elevilor săraci din comuna natală a părintelui său.

Rari sunt fii cari își aduc aminte de părinții lor, dar mai rari cari își sfîntesc amintirea părinților în chipul acesta frumos!

Noi ne simțim plăcut îndatorați a mulțumi și pe calea aceasta dlui profesor pentru fapta sa nobilă. Bunul Dumnezeu să răsplătească, iar amintirea părintelui său fie binecuvîntată în veci.

Daneș, Febr. 1909.

În numele poporului:

Pompiliu E. Constantin, inv.

Primejdia războiului scade ?

Așa s'ar părea după unele știri. Ci-că Bulgaria ar fi îmbiat deja Turciei 100 milioane, (din 82 cite imbiase întii) și și Turcia a scăzut cererea până la 125 milioane. Dar, așa să spune, Bulgaria nu ar putea plăti 125 milioane și pentru faptul, că ea azi n'ar putea căpăta un împrumut mai mare de 115 milioane, — fiindu-i tot creditul folosit, stors.

A stîrnit mirare în lumea mare faptul, că zilele astea a pășit Rusia la mijloc între Turcia și Bulgaria, imbiindu-să Turciei a plăti ea (Rusia) cele 82 milioane făgăduite de Bulgari. Să așteaptă acum răspunsul Turciei la acest imbiemint. C'apoi după aceea Rusia le va spune în ce chip o va face. Pare-mi-să Rusia are încă din războiul dela 1877 citeva zeci de milioane despăgubire de război nescosă dela Turci, și acum pare că vrea, ca cu datoria ei aceea veche să plătească pe Turci! Adecă ea vine și zice: eu plătesc; iar eu avînd încă la ținere datorie veche, iacă vom cvita din ea! Iar cele ce ți-să mai cad, ți-le dau, că apoi căpăt eu dela Bulgaria prețul lor în altă formă (de pildă dîndu-i de tot portul *Burgas* în *Marea-Neagră*, pe care acum Rusia îl are luat „în arîndă“ dela Bulgaria).

Cîștigul cel mai bun din tot lucrul va fi, precum să vede, al Rusiei: Bulgarii să vor simți deosebit de obligați, îndatorați „Tătucului dela *Miază-noapte*“ (Țarului), pentru-că le vine în ajutor, — iar Țarul își scoate datoria dela Turci și pune mai bine piciorul în Balcani, în apropiere de mult pînditul și doritul *Țarigrad*...

*

Știrile mai nouă spun:

— În toată Rumelia-Orientală domnește o însuflețire de nedescris! În orașele *Staragoza*, *Harmanli*, *Kazanlik*, și altele, să țin adunări cari îndeamnă poporul la război! Toată lumea cere începerea luptei cu Turcii!

— Zvonul că Bulgaria a imbiat 100 milioane, să desminte. Guvernul zice că mai mult nu dă.

Iar dacă Turcii nu vor primi, guvernul bulgar de azi, care a făgăduit atât, să va retrage și cel nou ce-i va urmă, nu va mai da nimic. Că și așa potrivnicii guvernului sunt tare nemulțumiți și atîță țara asupra lui pentru-că vrea să cumpere neatîrnarea cu bani, și nu cu sînge, cum să șede unui popor!

*

— Tot așa să scrie că e de vină dorința de războiu în armata turcească. Ci-că și ofițeri și soldați așteaptă chiar cu însuflețire intrarea în foc cu Bulgarii!

*

Intre Austria și Turcia prețul păcii mai trage după sine un a-daus-bunicel, o codiță zdravănă. Guvernul turcesc a ieșit la iveală cu aceea, că statul turc are moșii, averi, întinse în Bosnia, cari sunt averea lui. El de aceea să ține, ori Austria să i-le răscumpere și pe acelea, dar aci după vrednicia locurilor. Acum o comisie face cercetările de lipsă să vadă că dară așa-i lucrul, ori acele averi s'ar ținea de Bosnia însași. Și dacă să dovedește că-s a statului turc, — zaplati iară!

Dela Sîrbi.

— Guvernul sîrbesc a cerut dietei alte vre-o 35 milioane pentru înarmări și a comandat iar vre-o 200 tunuri la fabrici, cari să i-le trimită în cel mai scurt timp ce-l poate da fabrica.

Iar cu bancherii din Paris e în tîrg să capete împrumut 150 milioane, pe cari le va folosi pentru înarmări și zidiri de linii ferate.

*

Diplomația să silește a asigura lumea că n'o fi războiu. Dar faptele ce se petrec în statele balcanice, — nu prea sînt menite a întări aceste nădejdi.

— O prorocie împlinită „alta pe calea a să împlini!.. —

Ziarul sîrbesc *Otacibun* scrie, că acum zece ani anumiți bărbați politici sîrbi au făcut prorocia, că nu mul va trece până familia domnitoare pe atunci a Obrenoviceștilor va fi înlocuită în tron prin familia Caragheorghievici, dar nici asta nu va sta-timp îndelungat, și va cădea și ea, și va veni în tron o familie domnitoare streină, care va duce țara de pace și înflorire...

Prorocia cea dintii s'a împlinit, cumplit s'a împlinit: Regele Alexandru fu ucis dinpeună cu soția și aruncat pe ferastră cu un câne! Și fiind cel din urmă vlăstar, fără urmași, din familia Obrenovici, — veni la rînd familia Caragheorghievici, a-cărui cap, Petru, regele de azi, petrecea în Paris.

Ci, uite, și partea a doua a prorociei pare pe calea a să apropie de împlinire. Că regele Petru, urcat în tron, n. are noroc să-și în-

tărească viitorul familiei în tron. El ar fi politic, dar fiul seu George, moștenitorul de tron, să pare tare ușoratic, nestîmpărat și neserios, tulburînd într'una pacea și liniștea conducătorilor.

Urmarea va fi, — zic cei-ce reînrire prorocia asta, că poate chiar în scurtă vreme poporul sîrb va alunga din tron și pe regele de acum Petru și toată familia lui, — și va aduce o familie domnitoare streină, pusă peste toate, și țara să-și poată lua mersul liniștit spre dezvoltarea! Și unii cred că împlinirea acestei a doua parte a prorociei, nu mai e tare departe...

Din Bistrița.

Observări la cele ce să aranjează la noi; cum ar fi, poate, mai bine.

În Bistrița s'au adunat și în anul acesta din contribuiri dela inteligență și popor, pentru îmbrăcarea copiilor săraci pe Crăciun, 226 cor.; dela teatrul din 21 Nov. tr. au rămas 50 cor., laolaltă 276 cor. Din acești bani la Crăciun s'au provăzut cu vestminte de iarnă peste 40 copii și copile dela școala noastră confesională. Împărțirea s'a făcut în ajunul Crăciunului la 3 ore d. a. în fața inteligenței și poporului adunat în frumoasa biserică gr. cat. După cîntarea „Nașterea Ta Christoase Dumnezeu“ și colinda „O ce veste minunată“ cîntate de școlari, și după vorbirea Dlui capelan Ciril Negruțiu, s'au împărțit copiii cu vestminte, mere, nuci și turte dulci.

În sara de Anul-nou ca de obicei, din partea „Reuniunii române de cîntări“ s'a dat un concert cu teatru și joc, la care pe lîngă fruntașii din Bistrița au luat parte și mulți din jur.

Deși la această petrecere ar fi trebuit să iee parte toate clasele sociale din Bistrița, cu părere de rău trebuie să spunem, că și la această frumoasă petrecere, numai fruntașii intelectuali au fost de față, iar dintre meseriași sau clasele mai de jos, numai puțini, așazicînd cei mai îndrăzneți... Căci poporul român și clasele mai de jos din Bistrița sunt cu foarte puțină încredere față cu fruntașii și conducătorii noștri, și vin foarte rar în atingere cu dînșii! Spre a atrage poporul spre fruntași ar fi fost de dorit, că la o așa petrecere, macar cei mai de frunte dintre țărani și meserieși să fie invitați!

Avem o mulțime de Români întreprinzători, zidari, neguțatori de lemne, birtași și o mulțime de meseriași destul de inteligenți, cari de mai multe-ori au și luat parte la convenirile sociale a intelectualilor, și cari ar fi venit și acum cu drag, dar nechemăți n'au putut

veni. O regretabilă trecere cu vederea, care ar fi de dorit să nu mai revină!

Nu pot trece cu vederea a nu aminti și aceea, că, deși poporul român din Bistrița e cam îndărătnic și neascultător, totuși ar fi fost bine dacă prelegerile publice ținute în postul Crăciunului pentru inteligenți din sfera astronomiei și secretele cerului, să țineau în școala română poporului din economie, sau în localul reuniunii meseriașilor, din industrie, pentru-că în acest timp nu intelectualii cei cu carte au lipsă de prelegeri publice, ci poporul și meseriași!

Ar fi de dorit mai departe că biblioteca despărțămintului „Asociațiunii“, să nu să țină în dulpurile școalei, pline de prav și necetită, fără să se împartă în popor sau să se încredințeze unei persoane care să interesează mai mult de lumina și cultura poporului. Un bibliotecar în cea mai populată stradă românească, peste Podul Budacului, sau la Hrube, ar fi un lucru de folos!

Din public.

Dela Vinț.

Cetesc în Nr. 4 din „Libertatea“ rectificarea lui badea Cărăban Iuon în care zice, că înaintea fostului primar Goția au mai fost și alți Români primari. Până la 1870 au fost de prin anul 1852 aleși pe cite un an, și dela 1852. până în 1874 au fost tot Unguri: Szöcs, Csetri, Deak, Kövecsi și Virág. Din 1874 au mai fost Szöcs Imre și Károly adecă tot Ungur 22 de ani.

Zice badea Cărăban Iuon că nu pizmue pe Goția că e gazdă mare sau sărac. Să vede și să știe! Feciorul său Simion nu-i adevărat c'a fost ales cu o majoritate de peste 100 voturi româneși, ci cu 84 de voturi și cu voturi ungu-giurești, pactate înainte, că numai așa au votat Ungurii cu el venind toți cu penne albe și sure la votizare pentru alesul lor! Ori crede cineva că Ungurii votează cu Români la vre-o alegere fără a fi avut contra-valoarea lor? Iar scoate din sat afară cei buni ai lor.

Cearcă și tata și fiul a desminti că au vîndut cauza națională cînd eu am văzut cu ochii mei subscriind pactul cu Ungurii înaintea martorilor Benedek Károly, protopop reformat, Verkáczy Károly, comis-sar de drum și domnul Köpeczek J. șef. de gară din Vinț, și tot odată arătîndu-mi și spuindu-mi dl prim-pretore că: „Acum i-am legat pe naționaliștii români din Vinț, pe Cărăbănești; acum trebuie să joace cum le poruncesc, de nu, e rău de ei! Pentru noi Ungurii acest pact e de mare însemnătate“.

Mai zice că totdeauna a votat cu Români... Dar la alegerea de deputat alui Szöcs Páll, cînd a fost candidat și dl Dr. Maniu, cu cine a-ți votat? Vai mult papricaș unguresc a-ți mai mîncat, bade Cărăban! Ba încă au tras și pe

rudenile lor și au corțeșit contra deputatului nostru împreună cu Persecan Nicolae din Vurper; au pus chiar și steag pe casă vrednicii „naționaliști“ cari zic că-s așa Români!

La alegerea din 1905 e drept că am promis d'ui Dr. Maniu că voiu vota cu dînsul, și i-am dat mîna, dar dînsul m'a lăsat napoi, să nu votez până la urmă, dacă va avea lipsă, cînd și votam, ci văzînd că are cu 250 de voturi mai mult, mi-a zis să nu votez cu nime. Dar de era lipsă, ca Români adevărați cu dl Maniu votam! Așa stă lucrul.

Mare îndrăzneală are badea Cărăban János și feciorul său Gusti cînd spun în lume, că la postul de vice-primar, de tîtor săracilor, n'a competat nime! Nu-i adevărat! La postul de vice-primar a vrut să competeze Nicolae Rotariu, cantorul bisericesc gr-or., cu destulă carte și cunoscînd și limba maghiară; la postu de tutorul săracilor au competat Nicolae Goția om cu IV. clase gimnaziale de Alba-Iulia și Blaj, vorbește și scrie perfect. Dar pe Nicolae Rotariu l'ați mințit și l'ați silit să se retragă, că de să va candida, strică legămîntul ce l'ați făcut cu Măria-sa! Și pe Nicolae Goția nu l'ați candidat, ci-a-ți dat postul la strein! Iată adevărul cum iese la iveală!

Ce privește despre alegerea comunală din Vinț la 1908 nu-i adevărat că eu am pus 2 unguri în locul lor, că i-au șters Ungurii, nu eu. Văzînd viriliștii că acești oameni cu „ambii mari“ și fără socoteală, stricau toată liniștea comitetului, s'au hotărît să steargă și să puie pe alții în locul lor. Virilistul dl Batta B. inginer mi-a cerut o ședulă de-ale noastre românești și cetîndu-o și văzînd pe Cărăbenești puși pe ea, i-a șters și a scris pe alții, tot români, pe Ilie Silvestru și pe Iuon Romosan I. Mihaiu, zicînd: Eu nu-s contra Românilor deoarece-ce noi nici la un caz nu vă putem strica, că Români sunt în majoritate, și au toată dreptatea. Pretorele încă au fost de părerea asta, și mi-a cerut țidula să tragă după ea mai multe în litografie; ce a făcut, eu n'am știut până în ziua de alegere, cînd văzînd 2 unguri în locul a 2 Români, i-am zis că eu nu le pot primi! Iar sîlindu-mă ei (a da țiduli de-a lor) m'am apucat și am șters pe acei 2 unguri și am pus iară pe acei români, și așa am împărțit țiduli românești, și nu ungurești, precum zice badea Cărăban.

Au început badea Cărăban și feciorul Gusti a să scuza că nu-i adevărat ce să spune de ei... Dar lui Simion-birău, nu-i auzi gura, îi pare bine să rămînă cu ce s'a zis până acum, nu să mai desmintească și el, ca tatăl-său și Gusti.

De nu vi-s destule bade Cărăban ce vă scriu cumcă v'ați vîndut și a-ți legat pact cu Ungurii, atunci voiu fi silit a cere pe stimatul domn ce păstrează pactul cu pecetea, să-l publice corect și nefalsificat! Și atunci cred că veți negri cu haine cu tot de descoperirea lui!

Vințul-de-jos 1 Februar 1909.

Ioan Goția, proprietar.

Goreșpondență.

† Iosif Criste.

În 29-lea Ianuarie 1909 după amiază, pe neașteptate a rapit moartea din mijlocul nostru, pe iubitul și însuflețitul președinte al partidului național din cercul Dobrei pe Dl Iosif Criste.

Știrea ne-a intristat adînc. Căci în el am pierdut pe luptătorul nostru cel mai însuflețit și mai neobosit pe unul din cei mai buni naționaliști români.

Ca notarul comunei Dobra, cît a purtat oficiul său, a fost un adevărat tată al comunei. De aceea poporeniile săi pînă la moarte l'au avut cu cea mai mare iubire și recunoștință.

Și cînd era notar să numea cu fală naționalist român, și pentru asta a și trebuit să-și lase slujba. În anul 1899 au fost cît o deputație la Sibiu, unde au luat parte la un bauchet ce l'au dat în onoarea părintelui Luca ciu, unde l'a văzut un domn dela comitat și au început în contra lui șicănările în a căror urmă a fost silit să-și părăsască postul.

Cu capul ridicat și fălos și-a lăsat slujba, dar și-a ținut conducerea asupra poporului din Dobra și mai departe, ba și-a întins-o pe întreg cercul, și a răspîndit ideea naționalismului român, și s'a ajuns în Dobra la sfîrșitul acela ne-mai pomenit pînă atunci, că pe prim-pretorul cercului l'au trîntit la alegerea de membru în congregația comitatensă!

El a fost care l'a înduplecat pe dl Dr. Vlad să primească candidatura în cercul Dobrei; el a fost care atunci cînd a fost întrebarea, ca ce să fie semnul alegătorilor români, rupînd o creangă de stejar și ținîndu-o în mână, zicea: „Fraților! nu ne este iertat să purtăm semne după dorința inimii noastre. Uitați-vă la creanga asta: înainte cu vre-o cîteva săptămîni stătea ca moartă, dar a venit soarele cald, atotputernic, și a reinviat-o și pe ea și în vre-o cîteva zile au împodobit-o cu frunzele astea frumoase înviind toate din jurul ei!

„Starea noastră e asemenea. Suntem aproape morți, dar în urmă sosește mîndrul soare: el e: ideea pe care o reprezintă Vladul nostru; să-'i punem în mîna lui creanga aceasta, și cred că creanga asta în mîna lui în scurt timp va crește de va fi pădure mare, a cărei murmur și glas va redeștepta întreaga Românie! Și vom pune temeiul unui viitor mai frumos, cînd într-o adevăr toți vom fi egali în țara asta!“

Așa grăi inimosul Cristea, și vorba lui fu cu bine primită și peste o săptămîină nu era fost Ro-

mân în cercul Dobrei, a cărei pălărie să nu fi fost împodobită cu frunză verde. Iar peste cîteva săptămîni credea că a crescut o pădure de stejar în piața Dobrei în a cărei mijloc o mulțime ca de 10 mii, cu însuflețire a dus pe umeri pe alesul lor deputat prim naționalist pe Dr. Aurel Vlad, și asta a fost în mare parte meritul Dlui Criste... Și la următoarele alegeri de deputat, semnul frunzei-verde au însuflețit pe toți Români!

Alegerea s'au efectuat și Dl Iosif Criste au avut parte de șicănări în toate felurile, ca: pedepse, goane, din partea preturei. — Dar el cu atît mai însuflețit a urmat lupta și după aceea. În decurs de cinci ani a luptat la trei alegeri de deputat și pentru alegeri de congregațiune comitatensă.

Și el, omul cel înaintat în etate, mergea tot în frunte și întră toți era cel mai însuflețit!

Acum doi ani la alegerea de congregațiune ce am avut în Dobra, în timp urît ploios de iarnă, dl Criste era cel mai bătrîn și mai slab întră noi, dar el de dimineața pînă seara stete în piața Dobrei nemîncat, fiind expus din partea contrariilor la toate ocările; stătea între popor și îl însuflețea și încuraja, și seara după ce au fost încheiată alegerea cu izbînda noastră, plîngînd de bucurie și rupt de obosală ne-a căzut în brațe!

Pot spune hotărît, că luptele astea politice din timpul din urmă și urmările lor, au scurtat viața dlui Criste, mai venind în timpul din urmă și atacurile contra corporațiunei grănițerilor a căror președinte a fost, și atacurile astea foarte l'au iritat și deprimat.

În 29-lea Ianuarie la amiază a primit numărul 9 din „Lupta“ în care a cetit oprirea-adunării din Topleți, și asta l'au atins și năcăjit foarte mult. Prietinelor cari l'au cercetat în acea zi după îl atacase apoplexia (guta), înainte de a muri le-a spus că „cazul dela Topleți m'a iritat... și după asta și-a dat nobilul său suflet, și cu asta a încetat de a mai bate inima lui cea bună, care s'a însuflețit pentru toate lucrurile nobile!

Cu mai mare însuflețire și lăpădarr de sine nu poate nime să slujască națiunea sa, de cum au slujit-o Iosif Criste! Tot a făcut ce numai a putut face, și a murit liniștit, ca cel-ce a lucrat în întreaga sa viață pentru națiune. Viața lui nu a fost fără roduri și de și s'a dus dintră noi, dar atunci cînd sămînța aruncată de dînsul s'a dezvoltat deja în o pădure deasă, pe care să o stîrpească putere omenească nu mai poate, el nu a trăit înzădar, memoria lui binecuvîntată va trăi în veci întră noi!

Pe iubita lui soție, pe tovărășă lui însuflețită, va mîngăia-o în du-

rerea ei nemărginită aceea, că în durerea ei întreg ținutul nostru comsimte cu dînsa.

Să odichnească în pace!

Înmormîntarea au fost în 31 Ianuarie a. c. p. m., Ceremonia funebrală a săvîrșit-o protopresbiterul Iosif Morariu cu mai mulți preoți. Protopresbiterul a ținut și o vorbire atît de frumoasă și pătrunzătoare, că a stors lacrimile tuturor celor de față, luîndu-și rămas bun în numele repausatului dela toți.

Din biserică apoi a pornit convoiul funebrel, petrecînd pe neuitatul la ultimul său drum, întreaga inteligență din Dobra, Ilia și jur și nenumărate mulțime de popor.

Dintre frumoasele cununi am remarcat următoarele: „Grănițerul“ Valorosului director; „Clubul național-Dobra“ falnicului luptător, Nevasta: credinciosului soț, Familia Petroviciu, Dr Ștefan Rozvan: neobositului luptător în semn de recunoștință. „Progresul“ iubitului său director, etc.

I. P.

Puncte de mintuire națională.

Cum să arată că omul să iubește pe sine, pe semenul său și nația sa? Cum să se poartă lupta modernă economică în mod onest?

Fără multă bătaie de cap, omul judecător vede, că cultura modernă are și o mare scădere, și anume aceea, că a înmulțit trebuințele omului, fără a-i da și puțința de a și-le împlini, prin aceea, că a iscodit fel și fel de articli de traiu, fără a descoperi și o cale cinstită de a ajunge la ei! — E o cultură așazicînd unilaterală a plăcerii de a întrebuița toate, dar nu în aceeași măsură a deprinderii și puținței de a cîștiga!

De aici neștiința celor mai mulți: cum trebuie să trăiască, să nu greșască?

Asta e izvorul împrejurării, că omul scapă la traiu mai bun de cum îi e starea, și nu să poate stăpîni pe sine și ajunge de nu să poate prețui și iubi adevărat nici pe sine. Iar acela nu mai poate prețui și iubi nici pe semenul său, fie-i acela frate, părinte chiar.

Asta e izvorul nemulțumirii sufletelor, împreună cu egoismul de a acapara toate pentru sine.

Acestea au provocat nașterea socialismului, anarchismului, așa de răspîndite azi!

Din fericire această boală încă nu s'a răspîndit tare și la poporul nostru, dar stă să izbucnească, pentru că îl împinge civilizația asta pocită.

Ca un semn despre venirea acestor vremi și la noi, slujește

necinstirea, ba chiar ura dintre fi și părinți, între frați, ce să ivește tot mai mult și la poporul nostru. Iar cine ajunge, prin creșterea greșită, prin împregiurările vieții măștere, a nu mai ști iubi nici pe părinții și frații săi, cum va putea zice că iubește pe conaționalul său mai depărtat, apoi pe Dzeu, biserica, școala sa?

E, drept aceea, neapărat de lipsă a lua măsuri de prevenire a răului înainte de a să alipi și Români la tabăra celor fără religione și fără națiune, la atît de nemulțumirii socialiști internaționali, anarchiști, ș. a. O atare măsură e: a îndruma poporul a folosi bine mijloacele de traiu ce le are, prin munca cinstită și cruțare, și să nu lacomească la tot ce îi imbie așa zisa „civilizație“.

Că civilizația de azi stă în unele privințe pe o naltă treaptă, și, prin produsele fabricilor și prin comunicația ușoară de azi, a ajuns de a pune naintea nasului omului tot felul de articli de hrană și îmbrăcăminte, pe un preț la părere ieftin, încît ușor vine omul ușuratic la credința, că „nu să plătește“ să le mai produci la tine acasă, dar nici să se lipsască de ele.

În fața acestori stări amăgitoare și luncătoare spre risipă și ruină, măsuri de ajutorare ar fi:

Să se îndemne femeia română, fără deosebire de rang și avere, a folosi războiul strămoșesc, în tot timpul cînd n'are alt lucru, îmbrăcînd cu produsul său, fără lux și fără modă, pe sine, bărbatul său, copiii săi, casa sa, și încă din cînepa, inul produs pe pămîntul său, și din lina de pe oile sale!

Fiecare casă să-și aibă o grădină de legumi, ca să nu fie silită a-și cumpăra legumi pe bani împrumutați sau greu cîștigați, că e scandal să vezi d. e. la tîrgul Orăștiei tot poporul nostru cumpărîndu-și ceapa pentru casă, dela oameni streini ca o aduc cu vagoanele din alte comitate! Și o plătesc scump. Ce economie e asta? Ce cruțare?

Fiecare econom să-și aibă animalele de casă, porcii săi, ca să aibă unsoarea și carnea de lipsă din curtea sa, și să nu socotească că-s „mai lesne“ cei de tîrg!

Fiecare econom să se folosească și de așa numitele mașini economice acolo unde vede că prin folosirea lor ar avea mai mult cîștig curat din economia sa, sau că fără ele are pagubă. Și dacă nu să poate singur, iee-le în tovărășie

cu alții. Să se folosească de însoțiri și de împărțirea muncii, în tot locul unde să cer.

Iar pe lângă acestea, cei chemați, să lucreze cu toată serioșitatea la dezvoltarea și întărirea simțului religios, dar în mod luminaț și conștient, ca fiind cel mai neclintit razim și cel mai puternic îndemn la săvârșirea faptelor bune și singurul în stare de a ținea în ori-ce împrejurări cumpăna bună a vieții omenestii!

Poporul apoi să țină și el samă de adevărul, că el prin aceea arată ce cultură îl stăpânește, că ce oameni își alege de conducători și înainte stătători ai săi! Poporul vrednic își alege, nu pe cel mai „lesne“, nici pe cel ce știe bea mai bine alături cu el în crîșme, ci pe cel ce s'a dovedit a fi mai apt, mai vrednic a lucra la înălțarea poporului, fiind și o împintinare pentru cei mai slăbuți. Prin asta să lucrează în mod vădit la înaintarea de obște!

În timpul liber, în loc de a merge oamenii la crîșme, și a sta la povești nefolositoare, să cetească foi și cărți bune, fără de ceea-ce nu să poate desvolta deplin nici om, nici popor!... *N. M.*

Abonament

la „Libertatea“

cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“

deschidem și pe anul 1908, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul e: 8 cor. pe an; plugarilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Unde să cer mai multe abonamente pe o singură adresă, avînd a-și duce ortacii foile dela cel ce le primește pe toate, — dăm toate trei foile pentru numai 4 cor. 40 fl. de un abonat. Cel-ce le primește are însă să adune banii înainte dela toți pe cel puțin jumătate de an. Pe credit nu să trimit nimănui!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante“ singure, să trimită prețul lor deosebit, cite 1 cor. de una, peste prețul „Libertății“ ce va fi abonat, și-i vor veni cu „Libertatea“ la un loc încă cîteva „Foi Interesante“.

Pentru America 2 și jumătate dolari pe an!

NOUȚĂȚI

Iar năcazul Calendarului. Să știe cîte greutăți trage după sine faptul, că unii avem un calendar, alții altul. Statul turcesc și rusesc au primit mai nou și ele calendarul gregorian (calendarul nou, apusean). Cu aceste state împreună s'a arătat dorința, ca biserica răsăriteană, să primească și ea, calen-

darul cel nou, ca fiind dovedit prin știință, că răspunde mai acurat vremilor după cursul soarelui. Patriarhul Ioachim III a și făcut întrebare cătră toți capii bisericilor răsăritene, că voi-ar să primească calendarul cel nou? Biserica din Grecia și Patriarhatul Ierusalimului au răspuns că *da*, s'ar învol, — dar Rusia, România și Sărbia au răspuns, că e de trebuință pentru biserica răsăriteană să rămână pe lângă folosirea calendarului ei cel vechi (Iulian).

Marea Neagră înghețată. Generalul acesta care ține așa de mult și neînduplecat, a făcut minunea de a îngheța iară și marea, — lucru ce numai foarte rar, la zeci de ani să întîmplă. Așa să scrie că vaporul românesc „Iasi“, ce avea să meargă din Sulina la Rotterdam, a plecat zilele trecute prin mijlocul Mării-negre înghețate, fiind silit a-și croi cele spărgînd ghița de naintea sa pas de pas și azvîrlind sloji și valurile ce țîșneau de sub ei, în laturi. Ci-că a fost o vedenie foarte ciudată și rară. Și tot așa a avut de spart până la Tarigrad (Constantinopol). Ci-că lucrul acesta nu s'a mai văzut pe neliniștita Mare-Neagră dela 1866 până acum.

Generalul Görgei, fost comandant al armatei honvezilor, în revoluția din 1848, care înainte cu 60 ani a fost silit la Șiria a pune armele jos naintea trupelor rusești ce-l impresurase pe el și toate oștirile de honvezi, — tot trăește încă. A ajuns etatea de 91 ani, Sămbăta trecută și-a serbat ziua nașterii în Budapesta. L'au felicitat și honvezii dela 1848 cîți mai trăiesc, apoi multe dame din cercurile înalte ungurești și alți domni Generalul Görgei, care și-a păstrat încă puterea corporală și sufletească a povestit viu cu toți și le-a mulțămît.

Iarăși cutremure și potop? Cu data de 31 Ianuarie să telegrefiază din Centa, oraș spaniol întărit, în părțile de miază-noapte ale Africii, lîngă strîmtoarea de Gibraltar, — așadar iar aproape de mare, — că călători din ținutul Tetuan spun că satul Roman a de acolo, a fost nimic în acea noapte prin un puternic cutremur de pământ! Satul era zidit sub coastele unui deal și pe coastele lui. Cutrămurul a fost așa de tare, că le-a prăbușit colibele și oamenii au fugit desnădăjduți din ele, rugîndu-se lui Allah (D-zeu pe turcește) ca să nu-i mai pedepsească pentru răutățile necredincioșilor.

Coasta muntelui pe care să afla satul, s'a prăbușit în fundul său, nimicînd tot în căderea ei. Să crede că toți locuitorii satului, au fost omorîți.

— La Messina încă nu mai vin

zilele de plină pace. Aproape în fiecare zi să simt încă cutremure însoțite de mugete pe sub pămînt, unele mai tari altele mai slabe. Totdeauna să dărîmă mulțime de părăși cari stăteau toți crepați, porniți spre surpare. Rămășița de lume ce mai locuște în oraș, e tot mai desnădăjduită că va mai avea orașul lor viitor cu pace!...

16 feciori în carul cu pae! Cetim prin foi o interesantă întîmplare dela hotarele Galiției (între Ungaria și Austria). Ci-că un jidan a fost prins zilele trecute tocmai pe cînd voia să îndeplinească e mare blăstămăție. Jupînul Gelb Ignatz, din Sătorajauhely, să îndeletnicea cu căraușitul flăcăilor, cari n'au făcut încă miliția, la America! Gendarmeria dela graniță a cam mîrosit ceva, și l-a luat pe Gelb la ochi. Într'o zi i-s'a infundat. Tocmai pe cînd Gelb mîna o căruță încărcată cu pae, în trab mare, spre granița Galiției, gendarmii dela vamă, fiindu-le cam deochiată graba lui Gelb, cercetară paele și-scoaseră la ivială nu mai puțin ca 16 flăcăi din el! Voiau s'o iee spre America să nu mai stee „Neamțului sub steagi“ Acum jupînul Gelb e la răcoare!

Advocat nou în Uioara — Aduc la cunoștință publicului, că mi-am deschis *Cancelarie advocațională* în Uioara (Marosujvár) strada Király Nr. 24, (între oficiul montan reg. și farmacia László). Uioara la 1 Feb. 1909. Cu stimă *Dr. Iuliu Morariu* avocat.

Cununie. Gregoriu Mălinașiu învățător și D-șoara Anuța Mărginean, vestesc sărbarea cununiei lor, Duminecă în 14 Februarie n. 1909 în biserica gr. cat. din Figa.

Român uels în America. Ziarul „America“, organul societăților române americane, în nrul mai nou din 17 Ianuarie, vestește moartea lui *Nicolae Fulea*, care trecînd peste o linie ferată în orașul Indiana a fost ajuns de un tren accelerat și zdrobit cu dese vîrșire! Rămășițele răposatului au fost înmormîntate în numitul oraș; serviciul divin l-a îndeplinit preotul gr. or. Simeon Mihălțeanu. Răposatul era de 47 de ani, născut în Ludoșul-mare, și căsătorit în Săliște, unde îl deplînge o soție cu șapte copii!...

Două fete gemene, născute în doi ani feluriți! Într'un sat din Pomerania s'a întîmplat o naștere a lor două fete gemene, între împregiurări foarte ciudate. Mama a născut o fetiță în 31 Decembre ziua, iar a doua fetiță n'a putut naște decît peste 24 oare, mîne-zî, în 1 Ianuarie. Așa fetele sunt gemene, și totuși una e născută într'un an, alta în celalalt an.

† **Dimitrie Moldovan**, notar pensionat, membru în direcțiunea institutului de credit „Zarandeană“ și la „Boiczaer Spaarcassa“, după lungi și grele suferințe, a încetat din viață Marți, în 26 Ianuarie 1909. În mormîntarea a fost în 27 Ianuarie 1909. Fie-i țărîna ușoară.

Înghețat în noaptea de cununie. Mai rar s'a întîmplat așa ceva ce spune Drap. Toma Ionescu, industriaș din Chelmac (în Bănat) s'a cununat zilele trecute. Noaptea la ospăț cuiva i-a trăsînt prin cap să facă o plimbare cu sania la lună Mirele primind cererea, a plecat prin sat să adune saniile de lipsă Avînd pe semne prea mult spirt în comănac, în margina satului a căzut și a adormit, și dimineața a fost găsit de trecători mort. Înghețase.

Căi ferate nouă, gata în 1908. În cursul anului 1908 s'au dat folosinței 17 linii ferate locale nouă, în lungime totală de 751 klm. (față cu 2057 klm. în 1907). Dintre liniile ferate uouă au trecut 12 (în lungime totală de 634 klm.) în șirul căilor ferate de stat, între acestea și următoarele linii, ce percurg ținuturi lucuite de poporul român: Făgăraș—Brașov, Curansebeș,—Hațeg, Timișoara—Varjas, Bocșa-mont.—Reșița. Astea's acum de stat.

Vindecarea epilepsiei (ameteii). Cei mai cu renume doctori din toată lumea, fără sfîrșit să ostenească și fac cercetări pentru descoperirea unui mod de tămăduire nou și mai nou, contra boalelor celor ce apasă asupra omenimei, ca un blăstăm greu. Și dintre aceste boale, doar cea mai îngrozitoare, este epilepsia (ameteala). Celor pătimitori în această boală poate să le slujească ca mîngăere acea știre a noastră, în înțelesul careia un medic ungar întrebuintează în contra acestei boale, un mod de tămăduire nou și cu efect, — care deja și în străinătate a fost împărțit de o primire recunoscătoare.

Acest doctor este Dr. Alexandru B-Szabó, care locuște în Budapesta strada Nagykorona sub numărul 19, — și dînsul cu plăcere servește cu lămuriri tuturor acolora, cari ar dori să se libereze de acest morb greu prin felul de vindecare al dînsului. (274) 1—1.

Furtună mare pe mare. Foile dela 4 Februar (Joi) aduceau știrea, că, după vești sosite din New-York pe Oceanul-Atlantic bîntuie de vre-o 2 zile o furtună turbată, cum numai rar! Un vapor de călători n'a mai putut învinge furia valurilor înaintînd prin ele, și s'a văzut scufundîndu-se, fără să se știe macar care a fost, de unde și pe cine ducea? Să crede că toți călătorii au perit cu vaporul împreună!

„*Minerva*“ institut tipografic și de editură în București, despre a cărui vrednicie pentru răspîndirea

literaturii române prin tipărirea de cărți alese date ieftin, am mai scris, a mai îmbogățit literatura română cu următoarele cărți bune, scoase de curind din tipar: **Titu Maiorescu**: Critice, 1866—1907, ediție completă, volumul 3, preț 1 leu 50 b.; **C. Negruzzi**: Opere complete, poezii, 1 leu 50 b.; **O. Sandu-Aldea**: In urma plugului, nuvele și schițe, ediție ilustrată, 1 leu 50 bani.; **M. Sadoveanu**: Oameni și locuri, 2 lei.; **Sapho**, moravuri parisiene, traducere de Emil Girleanu 1 leu 50 bani.; **Ioan Slavici**, Povești, 1 leu 50 bani.;
Din „**Biblioteca Minervei**” cea mică și ieftină, a apărut mai nou numărul 16, 17 și 18, conținând cei dintii doi numeri romanul rusesc „**Taros-Bulc**” și numărul 18: **Călugărul Gherasim**, de A. G. Doinaru.

Fiecare volumaș, ca și toate cele dela Nr. 1 începând, costă numai cite 30 bani (fileri).

Cei ce doresc a ști cari cărți au fost scoase de sub tipar de această vrednică tipografie: ceară Catalogul dela ea.

De altfel și librăriile noastre din țară, au depozit de cărți dela Minerva și la fiecare să pot căpăta.

— **Cei-ce așteptați publicarea de corespondențe, știri din partea locului, ce ni-s-au trimis, le veți afla în numărul viitor pe acelea cari să pot publica.**

Petrecheri.

— **Bal Filantropic** se va ținea în ziua de trei-sfinți la 12 Februar n. în sala „**Hotelului Univers**” din **Blaj**. Veișul curat este destinat pentru „**Fondul studenților morbooși**”.

— **Petrechere corală-teatrală** junii români din **Bințiș** în sala comunei din loc, **Duminecă**, la 7 Febr. n. 1909 în scop filantropic.

KRISTALIN. Cine și numai odată a folosit acest mijloc pentru frumseță, acela nu va mai țerca cu altele, ca să-și îngrijească igienic pielea. **Cristalin-ul** e o masă de cristal pregătită din plante, care întinereste pielea și o înfrumșetează. Pistru, jubrițe, pete de ficat, și ori-ce necurătenie a feței, pier repede. O cutie de sticlă 3 cor. Cutie de probă 50 fil. Să capătă pretutindenea. Pe postă trimite zilnic reprezentanța principală: **Budapesta, Baross u. 91.** (246) 6—10 2

— **Acesta e cel din urmă număr ce să mai trimite celor ce n'au noit plata (abonamentul) pe 1909.**

Fân! Cei-ce au fân de vîndut, să se adreseze la **Anchindin Coția**, din **Feldru** (**Földvár**, u. p. **Kis-Ilva**).

O domnișoară, care are scrisoare bună și știe bine limba română și maghiară, în graiu și scris, — găsește îndată aplicare de scriitoare în cancelaria dlui **Cornel Demeter**, apotecar în **Orăștie** (**Szászváros**). (271) 1

POSTA REDACȚIEI

DSale G. Z. în **Bl.** „**Cintecul**” e prea nesucces.

DSale P. II. în **Off.** Cele 2 tabele, dacă e să le tipărim pe mărimile date, — apoi ai avea de plătit barem 10 cor. pentru ele. Credem că nu ți-să plătește. La tipar are înțeles săfaci, numai cind

faci 200, 500, 1000 ori mai multe și le-ai vinde.

DSale G. C. Gh. în **Girard, O.** Adresele s'au schimbat cum dorești. Pentru cartea de găinărit am scris la **Sibiu** să-ți dea informațiuni. Cele două cărți, ți-le-om trimite.

DSale L. S. în **S. s.** Trimite istorioara. Vom vedea-o. Nainte nu promitem. Dar de o aflăm bună și bine tradusă și de nu e prea lungă, — bucuros o publicăm.

DSale A. Bera în **St. Andr.** Călindarul ți-s'a trimis încă în 18 Ian. Te miri ce om de omenie ți-l ține oprit. Ți l'am trimis de nou.

Dlui A. P. în **S. S. Paul.** (America). Am făcut acum pentru toți abonații din America fășii de hirtie mai late, deci mai țititoare, și le lipim deosebit. Credem că nu să vor mai strica, și foile vor ajunge în pace la toți.

Dlui I. Bujor în **Ob. n.** Trimite strigături. Le primim. Pentru familie trimitem dară foile dela începutul anului și încă de aci încolo 2—3 săptămîni. Lui **St. I. Basna** i-am trimis foile. Să trimiți bani, că de nu, oprim iară!

Eșirea dinților,

Dați numai suferitorilor **Emulsia lui SCOTT** și-i cruțați de nopțile nedurmite. Dinții le cresc fără dureri și morb de intestine, albi, tari și drepți.

La cumpărarea medicinei **Emulsio**, vă rugăm să fiți cu atențiune la marca de scutire **SCOTT** — pescarul.

Copiilor le place

Emulziunea-Scott

și cu supunere o iau. Mistuirea dacă e conturbată în totde-una o îndreptează și o pornește.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Să capătă în toate farmaciile. (178) maciile. 21—28

Casă de vînzare.

Vînd din mână liberă casele din **Orăștie**, strada apei, de sub nr. 2 și 4, constătoare din două partere modern edificate.

(276) 1—4 **Artemiu Corvin.**

Anunț de căsătorie!

Sunt o fată modestă, inteligentă, și econoamă bună. Doresc a mă căsători cu un țiuar sau văduv fără copii. Modest, inteligent, și cu poziție bună, care nu ar cere prea mare zestre. Ofertele a să trimite sub anonimul: „**Credință și onoare**” la **Admin. foii.** (277) 1—2

Cine dorește călătorie — bună și iute — de plăcere

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

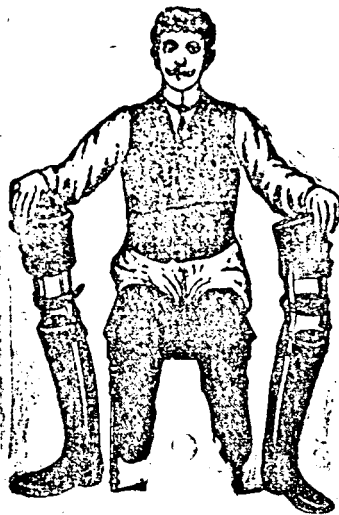
HAMBURG Raboisen 30.

21—26 (180)

(220) 10—52

L'AU AMPUTAT!

Picioarele și mînile măestrite, cum și uneltele de umblat și răzimat, pregătite de **KELETI** sunt, după părerea celor mai renumiți medici, cele mai bune în lume!

Umblare elegantă și ușoară! **Garantă pe mai mulți ani! PREȚURI MODERATE!**

Institutul meu orthopedic cu existență de 30 ani, dă deplină chezeșie că uneltele luate la mine sunt pregătite neacceptabil, specialist!

Descrieri ilustrate trimite franco și gratis:

I. Keleti fabricant chirurgical de uneltele de legături artificiale.

Budapesta, V. Koronaherezeg u. 17.

Ofert extraordinar!

4 părechi de ghetete (păpuci) cu și-nor pentru:

numai 7 cor.

Cartelarea concurenței a lăsat Centralei noastre să facă ofert numai la privați și la oferenți anumiți. Eu am fost deci imputernicit a vinde ori-cui **2 părechi de ghetete pentru bărbați și 2 părechi de ghetete pentru femei**, brunți ori negri, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, de **piele**, galoșați, cu tălpi tari de piele. — toate 4 părechile cu numai 7 cor. Trimiterea cu rambursă. Totuși cei-ce nu să nimeresc să schimbă ori să dau banii napoi fără greș. (257) 4—5

P. LUST, Krakau Nr. 24.

Locomobil

pentru mașină de îmblățit e de vînzare

din mână liberă, la subscrisul. Tărie 2½ puteri de cal.

Pentru informațiuni a să adresa la subscrisul (273) 1—2

Vasile Albu, econom **Lancrăm** (**Lámkerék**, p. **Sz.-Sebes**)

Vinars.

Am onoare a aduce din nou la cunoștința publică, că

vinarsul de prme

curat, fert de mine, care are tărimea de 20—23%, — îl dau până la 100 litre în sus cu 30 cruceri dela 100 litre în sus cu 25 cruceri.

Avînd prea puține vase (butoaie) la magazinul meu, rog pe cumpărători a trimite tot odată și vas, căci numai așa le pot expeda.

Cu toată stima

Emanuel Ábráhám, crișmar

1—10 în **Orăștie.**

Noi nu ne plîngem de dureri de pept, incheeturi, de grumas, de aprindere, de batere de inimă, de slăbire de ochi, zuzuit de slăbire de influență, slăbire de urechi, dureri de nervi, etc. căci folosim contra acelor **Fluicuzin** (12 sticlute) de **O. Dumac**, arsură pe pept, zgirciuri, lipsă de apetit, zgirbări de scaun, conturțat să fie mistuit, nu e ierlulele-**Elsa Rhabarber** de (195) 17—

(233) 10—20.

GRIJEȘTE!!

O mică răceală, influență, o mică tusa e destul, ca pericol să amenințe viața. **Baccilul** să incuibă în plumină și până-ce din năcazul mic s'a făcut mare, s'a dus o avere întreagă pentru recîștigarea sănătății. Îndește înfricoșata **boală de plumină** care te omoară cu tusa. E dară destulă cauza că toți aceia

cari tușesc, au dureri de pept, flegmă lipsă de apetit, asudă nopțile, sunt slabi, osteniți, îndată să-și iee **Sirupul de miere de teiu alui Örkény**, conform atitor scrisori recunoscătoare, premiat cu medalia de aur, care alină tusa, oprește scuișparea de sînge, desface minunat flegma, împedecă neplăcutile asudări de noaptea și îndreptează apetitul. Căror le e grea răsufalarea, ne-apărat să folosească acest medicament cu efect neîntrecut! O sticlă de probă 3 cor., o sticlă mare 5 cor. și 3 sticle franco cu 15 cor. Pe lingă trimiterea banilor înainte, sau cu rambursă, le trimite: **Apoteca „Apostol” alui Örkény** **Budapesta, Jozsef körút 64.** (Depozit 91)

Moară de vînzare.

Moara de benzin din **Mihalț** (**Mihálczfalva**) lingă **Teiuș** (**Toviș**) să vînde din mână liberă. Informațiuni dă 3—3 (267)

IOAN F. NEGRUTIU jun. inginer, **Blaj—Balázsfalva.**

Vin bun!

La subscrisul să găsește de vînzare vin de calitatea cea mai fină, produs pe coastele dela **Șiria** (**Világos**), și anume:

Rizling curat, **Rouge** și **Mustafer.**

foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, cu 32 cor. hectolitru. Să vinde la olaltă sau separat. Separat e mai scump. Vin curat dela deal, nu de grădină sau de cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vînzătorul:

Petru Benea, proprietar de vii în **Șiria.**

(258) 4—10 **Világos, comit. Arad.**

„Strugurul“, institut de credit și econ., societ. pe acții în Pianul-superior.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului »STRUGURUL«, institut de credit și economii, societate pe acții să convoacă prin aceasta la

I-a adunare generală ordinară,

care să va ținea în Pianul-superior, la 28 Februarie st. n. a. e., la 1 oră p. m. în localul institutului, cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul direcțiunii pentru anul 1908.
3. Raportul comitetului de supraveghiere;
4. Stabilirea bilanțului, împărțirea venitului curat și darea absolutului;
5. Alegerea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal, conf. ordinațiunii;
6. Modificarea §. 47 și 75 din statute;
7. Eventuale propuneri conform statutelor.

Pianul-superior, la 25 Ianuarie 1909.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului cu 31 Decembrie 1908. — Mérleg-számla 1908. évi december hó 31-én.

Active. — Vagyon.	K	fl.	Passive — Teher	K	fl.
Cassa în numărar Pénztári készlet	2029	37	Fonduri proprii: — Saját alapok:		
Imprumuturi pe cambii cu giranți Váltó tárcza	124681	28	Capital social: 600 ^{acții} _{résztv.} á K 50 K 30.000—		
Imprumuturi pe ipotece Jelzálogkölsönök	550	—	Alaptőke:		
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți Kölsönök kötelezvényekre	6800	—	Fond de rezervă Tartalékalap	K 36—	30036 —
Mobilier — Ingatlanok după amortizare — leirás-után K 57·60	518	34	Interese anticipate pro 1909 Előre bevett kamatok 1909. évre		2509 24
Interese restante Hátralékos kamatok K 856·21			Conturi-Curente—Folyó-számlák K 65.000—		
Capital nevársat Be nem fizetett alaptőke K 45·49			Depuneri spre fructificari Betétek K 36.061·26	101061	26
Spese de fondare Alapítási költségek K 107·40	1008	61	Depozit de cassă Pénztári letét K 66—		
	135587	60	Diverse conturi-creditoare Külömböző hitelezők K 18·72	84·72	72
			Venit curat Tiszta nyereség	1896	38
				135587	60

Contul Profitului și Perderilor cu 31 Decembrie 1908. — Nyereség- és Veszteség-számla 1908. december 31-én.

Spese — Kiadások	K	fl.	Venite — Bevételek	K	fl.
Interese: — Kamatok:			Interese: — Kamatok:		
ptr. depuneri spre fructificare betétek után K 1.042·71			dela impr. pe cambii cu giranți váltók után K 5.003·63		
ptr. conturi-curente folyó-számlák után K 1.630·63	2673	34	dela imprumuturi pe ipotece jelzálogok után K 1·84		
Spese: — Költségek:			dela imprum. pe oblig. cu cav. kötelezvények után K 205·16		
a) salarii — fizetése K 324—			dela depuneri proprii saját betétek után K 322·37		
b) chirie — házbér K 60—			interese de întârziere késedelmi kamatok K 589—	6122	—
c) porto — postadij K 13·90			Chirie — Házbér	82	80
d) div. spese — külömb. költs. K 671·87	1069	77			
Contribuțiune: — Adó;					
directă — egyenes K 346·84					
10% la int. de dep. și comp. de timbru 10% betéti kamatok után K 107·17	454	01			
Amortizare: — Leirás:					
din spese de fondare alapítási költségekből K 53·70					
din mobilier felszerelésből K 57·60	111	30			
Venit curat Tiszta nyereség	1896	38			
	6.204	80			
				6204	80

Pianul-de-sus la 31 Decembrie 1908 — Felsőpián, 1908. évi december hó 31-én.

MEMBRII DIRECȚIUNII: — AZ IGAZGATÓSÁG TAGJAI:

D. Oana m. p.,
comptabil. — könyvelő.

Vasile Oana, președ. — elnök. Ioan Voişan. Ioan Nicoară. Iulian I. Vulcu. Pavel Radu. Nicolae Gavrila. George Voişan. Petru Cindroiu. George Marghitan.

Subcomitetul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine.

Pianul-de-sus la 31 Decembrie 1908. — Felső-Pián, 1908. évi december hó 31-én.

MEMBRII COMITETULUI DE SUPRAVEGHIERE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Ioan M. Vulcu, președinte. — elnök. Maxim Vulcu. Avram Toma. Nicolae Branga. Ioan Şinca. Ioan Şuvaina. George Neghin.

„Geogăana“ institut de credit și economi, societate pe acții în Geoagiu.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Geogăana“, societate pe acții în Geoagiu, se convoacă prin aceasta la a

IV-a adunare generală ordinară, care se va ținea **Joi, în 25 Februarie n. 1909, la orele 10 a. m.,** în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Prezentarea:
  - a) raportului direcțiunii și bilanțului anual,
  - b) raportului comitetului de revizie.
3. Decidere asupra rapoartelor, stabilirea bilanțului, împărțirea profitului și votarea absolutului.

4. Alegerea a 4 membri în direcțiune cu mandat pe 3 ani.

5. Eventuale propuneri, intrate conf. statutelor.

6. Alegerea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Pentru cazul, că la adunare nu s'ar prezenta numărul de acționari cerut de §-ul 24 din statute, adunarea generală se va ținea la 11 Martie n., la locul și oara indicată.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare, în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați a depune acțiunile și documentele de plenipotențiere, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare, la casa institutului în Geoagiu, sau la »Ardeleana« în Orăștie.

Geoagiu, 28 Ianuarie 1909.

Direcțiunea.

CONTUL-BILANȚ la 31 Decembre 1908. — Mérleg-számla 1908. dec. 31-én.

ACTIVE — VAGYON			PASIVE — TEHER		
	K	fil.		K	fil.
Numărar în cassă Pénztárkészlet	4.367	28	Capital societar Részvénytőke	80.000	—
Cheque-Conto la Banca post. ung. Cheque-számla a m. kir. postatakarékpénztárnál	262	13	Fondul general de rezervă Általános tartalékalap	4.930	—
Cambii de bancă Bankváltók	K 338.350	—	Fondul de penziuni Nyugdíjalap	800	—
Cambii cu acop. hipot. Jelzálogilag bizt. váltók	K 105.005	—	Depuneri — Betétek	168.929	39
Conturi-Curente Folyó-számlák	447	40	Cambii reescontate Visszleszámított váltók	182.450	—
Efecte — Ertékpapírok	3.699	—	Depozite — Letétek	1.681	92
Avansuri — Előlegek	600	—	Creditori — Hitelezők	1.393	63
Debitori — Adósok	12	11	Dividendă neridicată Fel nem vett osztalék	169	—
Mobilier — Felszerelés amortizare — törlesztés	K 1.348 83 K 174 88	95	Interese tranzitoare Átmeneti kamatok	7.400	94
Interese restante și de reescont Hátralékos és visszleszámít. kamatok	2.378	58	Sald ca profit Egyenleg mint nyereség	8.540	57
	456.295	45		456.295	45

Contul Perdere și Profit la 31 Decembre 1908. — Eredménymérleg-számla 1908. dec. 31-én.

EȘITE — KIADÁSOK			ÎNTRATE — BEVÉTELEK		
	K	fil.		K	fil.
Interese la depuneri Betétkamatok	9.076	59	Interese de escont Váltóleszámítási kamat	25.033	77
10% dare de interese 10%-os betétkamatadó	907	66	Interese de efecte Értékpapírkamat	21	50
Dări erariale și comunale Kincstári és községi adók	1.890	41	Proviziuni Jutalékok	1.377	52
Salare — Fizetések	4.150	—	Taxe de provocări Felszólítási díjak	394	70
Spese de regie Üzem költségek	1.527	38			
Chirie — Házbér	560	—			
Amortizări din mobilier Törlesztés felszerelésből	174	88			
Sald ca profit Egyenleg mint nyereség	8.540	57			
	26.827	49		26.827	49

I. Popovici m. p.,
director executiv — vezérigazgató.

Geoagiu—Algyógy, la 31 Decembre 1908.

G. Todica m. p.,
contabil — könyvelő.

MEMBRII DIRECȚIUNII: — AZ IGAZGATÓSÁG TAGJAI:

Lăpădatu m. p., Dr. Dobo m. p. Ioan Armean m. p. N. Todica m. p. Dr. Margita m. p. Iosif Indrieș m. p. P. Luta m. p.
v. președinte — alelnök.

Contul prezent l'am revidat și aflat în conzonanță cu registrele. — Jelen számlát felülvizsgáltuk és a könyvekkel összhangban találtuk.
Geoagiu—Algyógy, la 28 Ianuarie 1909.

MEMBRII COMITETULUI DE REVIZIE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

I. Lissai m. p.,

Nicolau Botean m. p. Simion Filimonescu m. p. Simion Damian m. p. Ioan Balșan m. p. revizor, expert al „Solidarității“.

Editor și redactor responsabil: **Alexandru Iozon.**

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.